

Wprowadzenie do logiki

Definicje

część 2

Mariusz Urbański

Instytut Psychologii UAM
Mariusz.Urbanski@amu.edu.pl

- 1 Co definicje definiują?
- 2 Jak budujemy definicje?
- 3 Do czego używamy definicji?
- 4 Co można w definicjach popsuć?

- 1 Co definicje definiują?
- 2 Jak budujemy definicje?
- 3 Do czego używamy definicji?
- 4 Co można w definicjach popsuć?

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów RP
z dnia 20 czerwca 2002 r.
w sprawie zasad techniki prawodawczej

§146.

1. W ustawie lub innym akcie normatywnym formułuje się definicję danego określenia, jeżeli:

- 1) dane określenie jest wieloznaczne;
- 2) dane określenie jest nieostre, a jest pożądane ograniczenie jego nieostrości;
- 3) znaczenie danego określenia nie jest powszechnie zrozumiałe;
- 4) ze względu na dziedzinę regulowanych spraw istnieje potrzeba ustalenia nowego znaczenia danego określenia.

Do czego używamy definicji?

Za pomocą definicji:

- zdajemy sprawę z aktualnych znaczeń wyrażen,
→ definicje **sprawozdawcze**
- projektujemy nowe znaczenia na przyszłość:
 - precyzując bądź regulując znaczenia dotychczas istniejące,
→ definicje **projektujące**
→ definicje **regulujące**
 - konstruując nowe znaczenia.
→ definicje **konstrukcyjne**

podział funkcjonalny

Do czego używamy definicji?

Za pomocą definicji:

- zdajemy sprawę z aktualnych znaczeń wyrażeń, → definicje **sprawozdawcze**
- projektujemy nowe znaczenia na przyszłość: → definicje **projektujące**
 - precyzując bądź regulując znaczenia dotychczas istniejące, → definicje **regulujące**
 - konstruując nowe znaczenia. → definicje **konstrukcyjne**

podział funkcjonalny

Definicje **sprawozdawcze** wskazują, jakie znaczenie wyrażenie definiowane ma, czy też miało, w pewnym języku.

kryterium oceny: definicja sprawozdawcza jest poprawna wówczas, gdy jest zdaniem prawdziwym (jeżeli definicja „Dom jest to budynek mieszkalny” jest poprawna, to zdanie, w którym jest wyrażona, jest prawdziwe)

Definicje **regulujące** służą do precyzowania znaczeń wyrażań, częściowo modyfikując wyrażenia zastane, celem eliminowania nieostrości, wieloznaczności bądź niejasności.

kryterium oceny: w przypadku definicji regulujących trudno mówić o poprawności, można natomiast mówić o skuteczności w eliminowaniu tego co wyżej oraz o zgodności z zastanym zwyczajem językowym

Czy definicja, która precyzuje znaczenie terminu „wysoki człowiek” w sposób następujący:

- wysoki człowiek to człowiek mający ponad 202 cm wzrostu

jest poprawną definicją regulującą?

A definicja:

- wysoki człowiek to człowiek mający ponad 178 cm wzrostu

?

Czy definicja, która precyzuje znaczenie terminu „wysoki człowiek” w sposób następujący:

- wysoki człowiek to człowiek mający ponad 202 cm wzrostu

jest poprawną definicją regulującą?

A definicja:

- wysoki człowiek to człowiek mający ponad 178 cm wzrostu

?

Definicje konstrukcyjne wzbogacają język:

- wprowadzając doń **nowe wyrażenia** (zwłaszcza, gdy pojawiają się wokół zupełnienowe obiekty, które trzeba jakoś nazwać („aeroplan”, „automobil”), bądź
- istniejącym wyrażeniom nadając zupełnie **nowe znaczenia** (i tak, np., starosłowiańska „opona” nie oznacza już płaszczka od deszczu (jak jest jeszcze w *Encyklopedii staropolskiej* Glogera), ale część wyposażenia pojazdów mechanicznych).

kryterium oceny: jeśli celem definicji konstrukcyjnej nie jest li tylko stworzenie nowego wyrażenia (dla celów, np., propagandowych), to definicja taka powinna być poznawczo ważka – wskazywać na obiekty, zjawiska, relacje do tej pory niezauważone, zmieniać dotychczasowy sposób myślenia o nich itp.